

Teremteni fontosabb, mint adni

Kovács Gáborral hol is beszélhettünk volna meg máshol randevút, mint az általa megálmodott KogART Házban, amely évi százezres látogatottságával, fogalommá vált éttermével, társasági eseményeivel a szó minden értelmében jó befektetésnek bizonyult. A Bankár Holding első embere szerint az ötletet nem, a hozzáállást, a nyitottságot a világra viszont külföldi tanulmányai idején szerezte.

Amikor a beszélgetésre készültem, legkézenfekvőbb indító kérdésnek az tűnt, hogy anno, külföldi tanulmányai idején, szerepelt-e a tananyagban a gazdasági válság kezelése.

- Vajon a Bankár Holding és a KogART szülőatyja miként kezeli ezt a helyzetet?

- Erre is fogok válaszolni, de hogy az hiteles legyen, tényleg menjünk vissza a kezdetekhez. Az én életemben két nagy külföldi tanulási időszak játszott meghatározó szerepet. Az első volt, amikor a Magyar Nemzeti Bank ösztöndíjasaként kikerültem Moszkvába, hogy a Nemzetközi Kapcsolatok Intézete nemzetközi gazdasági szakán tanuljak tovább, a második pedig, amikor már bankárként Londonban 1989 és 1991 között képezhettem magam tovább. A moszkvai periódus azért volt fontos számomra, mert nyilvánvalóan jól megtanultam oroszul, ott tanultam meg angolul, és - persze csak utólag tudom ezt így értékelni - megtanultam a világot nagyhatalmi pozícióból szemlélni. Ez mérhetetlen sokat segített és segít mind a mai napig abban, hogy eligazodjak a világ dolgaiban, s hogy elhelyezzem magunkat ebben a válságban is. Később, amikor 1982-ben először jártam az USA-ban, és belenéztem az ottani tévéadásokba, rá kellett jönnöm, hogy ugyanazt a nagyhatalmi szempontot látom sulykolódni a hírműsorokban, természetesen más interpretációban, mint a Szovjetunióban. Megtanultam ezáltal, hogy mi a fontos, és mi a nem fontos, illetve azt, hogy ehhez képest nekem, aki egy kis országból érkezett, hol a helyem. Mind a mai napig attól szenvedünk ugyanis mi, magyarok, hogy fontosabbnak képzeljük magunkat, mint amennyire a világ értékeli minket.

- Elveszünk a részletekben?

- Egyértelműen. Az én tapasztalatom viszont azt mutatja, hogy ezen felül kell emelkedni, és meg kell próbálni felülről látni a világ működési mechanizmusait. Kitalálni, hogy mi fog történni, és hogy lehet mindehhez igazodni.

- Amikor Moszkvából hazatért, feltehetően nem lehetett ezzel a hozzáállással, ezzel a kiteljesedett egóval intézni a dolgait, mert az ideológiai fejre koppintással járt volna.

- Amikor az ember elvégez egy egyetemet, úgy gondolja, hogy megtanult valamit. Én is azt képzeltem, hogy – persze szocialista szemszögből, de - értem a világot. Aztán elkezdtem dolgozni a Magyar Nemzeti Bankban, rögtön bekerültem a nemzetközi csapatba, s természetesen nagyon hamar rájöttem arra, hogy szakmailag szinte semmit nem ér az, amit addig elsajátítottam. Ugyanakkor felértékelődött az a mozgástér, amelyet a legvidámabb barakk biztosított egy pályakezdőnek a szovjetunióbeli lehetőségekhez képest. Még akkor is, ha maga az intézet egy atipikus szovjet egyetemnek számított, ahol a világ minden tájáról érkezett diákokat képeztek a gazdaság, a politika és a média számára, ahol annyira komolyan vették magukat az ott tanulók, hogy eszükbe sem jutott például az akkor dívó farmercsempészésben részt venni. Mert egyszerűen túl sok volt a vesztenivalónk.

- *A londoni másoddiploma már nyilván tudatos választás volt, netalán megérezte, hogy benne van a levegőben a rendszerváltás?*

- Korántsem. Viszont 1985-ben új munkakörbe kerültem, a Citibank alapításánál bábáskodva a tulajdonosok úgy gondolták, hogy üzleti igazgatónak is megfelelő lennék. Négy év után kaptam lehetőséget arra, hogy a Citibank londoni központjában egy olyan nemzetközi csapatban is dolgozhassak, ahol a fő profil a vállalatfelvásárlások és ezek finanszírozása volt, és ahol az ügyletek nagyságrendileg egymilliárd dollár felett bonyolódtak. Itt a már említett nagyhatalmi pozícióból néztem a világot, és ez szakmai rálátással ötvöződött - mindezt a későbbiekben itthon is nagyon jól tudtam kamatoztatni. Akkor jött ki Magyarországon az új társasági törvény, amely lehetőséget adott corporate finance típusú ügyletekre, viszont ezekhez senki nem értett. Nyugodt lélekkel állítom, hogy amikor hazajöttem Londonból, tudásban az egész magyar piac előtt jártam, körülbelül három évvel.

- *Vajon ezt a helyzeti előnyt mennyire tudta kihasználni?*

- Maximálisan. Megalapítottam a Bankár Holdingot egymillió forintos tőkével, de igazából nem akartam zaklatni a volt citibankos ügyfeleimet - értsd ezen a magyar nagyvállalati kört -, mert azt gondoltam, hogy nem állnak szóba egy ilyen kis céggel. Egy hét sem telt el, amikor felhívott az OKGT - a mai Mol - gazdasági vezérigazgató-helyettese, hogy kellene a cégnek három hónapra 30 millió dollár, de minden hazai bank elutasította a kérelmüket, tudnék-e segíteni. Köszönhetően londoni kapcsolataimnak, néhány nap múlva megkapták a pénzt, én pedig egy olyan közvetítői jutalékot, amely akkor nemcsak a bankszámlámat, de a cég presztízsét is megnövelte. A Matáv első középhéjratú devizahitele is a mi nevünkhöz fűződik. Elgondolhatja, hogy két ilyen referenciamunka után már viszonylag könnyű dolgunk volt.

- *Feltételezem, azért gondolt arra, hogy a piac egyszer utoléri önöket. Erre hogyan készült fel? A hajdani tankönyvekben nyilvánvalóan erre sem volt recept.*

- Viszont addigra akkora tőkeelőnyt halmozott fel a Bankár, hogy ahhoz a piaci szegmenshez tudtunk hozzáférni, ahol a nagyságrendből kifolyólag relatíve nem volt konkurenciánk.

- *A kétfajta világlátás, amiről beszélünk, szerepet játszhatott a KogART létrehozásában? Tudjuk jól, a szocializmus ideológiai megfontolásból ugyan, de felkarolta a művészeteket, míg nyugaton már akkor neves alapítványok szolgálhattak jó példával.*

- Közvetlenül biztosan nem. 2002-ben jutottam el odáig, hogy fontossá vált számomra visszaadni valamit a magyarságnak abból, amit én addig kaptam ettől az országtól. Rájöttem, hogy attól nem leszek boldogabb, ha kétszer-háromszor nagyobb lesz a vagyonom, ellenben ideje valamit létrehozni, ahol a pénz csak megteremti a lehetőséget, de nem helyettesíti a működtetést. A klasszikus mecenatúrát elvettem, mert kevés az ösztönző ereje. Amerikában jártamban azt is kellett tapasztalnom, hogy az állam közvetlenül nem vesz részt a kulturális életben. Ezért a helyi közösségekre és a magánszférára hárul ez a feladat, ám ezt koordinálni kell. A KogART sikerében benne van ez is, illetve az a struktúra, amelyben fontosabb teremteni, mint adni. Létrehozni egy élő valamit, amely aztán önjáró módon folyamatosan tud adni, mégpedig sokaknak.

- *„Ne halat adj nekem, hanem hálót” - mondja a Biblia...*

- Furcsállották is először az itthoni művészeti berkekben, hogy bár mindenki pénzért jött, mi e helyett lehetőséget ajánlottunk. Valószínűleg egyébként ezért is fókuszáltunk a képzőművészetre, mert itt maradandó, kézzelfogható értékek születtek, amelyeknek a piacra vitelében már tudunk segíteni. Hozzáteszem, nemcsak a kortárs, hanem a XX. századi magyar és nemzetközi képzőművészet értésében és értékelésében is össztársadalmi lemaradásunk van, amin a magunk eszközeivel szintén segíteni próbálunk. Egyfelől olyan újrafelfedező kiállításokkal, ahol Gulácsy, Szalay, Csemus munkáival találkozhatnak a látogatók, másfelől a fiataloknak biztosított bemutatkozási lehetőséggel, harmadsorban pedig egy kortárs gyűjtemény gyarapításával. Ha innen nézzük, mégiscsak igaza lehet az indíttatásokat illetően, mert a világban járva azt is levontam magamnak, hogy a jó példa előbb-utóbb ragadós lesz, azaz a működtetési hátteret is könnyebb mindenféle kalapozás nélkül biztosítani. Ha úgy tetszik, itt is üzletfeleket hoz össze az ember, csak itt az egyik oldalon kurátorok, míg a másikon befektetők állnak. De már ennél is tovább léptünk, hiszen az eddig zárt, tagdíjas KogART Baráti Kör kapuit szélesre tártuk, épp annak érdekében, hogy ez a merítés, ez az egymásra találás még nagyobb felületen mehessen végbe. Meggyőződésem, s ezzel válaszolok az első kérdésére, hogy a válság többek közt ráébreszt mindannyiunkat a felszínességünkre, felhívja a figyelmünket a minket körülvevő nem anyagi értékekre, és egy meditatívabb életformára szorít majd rá. Mi ennek elébe megyünk, mert már most ott tartunk, hogy a KogART-koncepciót exportáljuk, aminek következtében hamarosan vidéki városokban is nyílnak majd KogART Házak.

Tóth Gábor Ákos

Elite, 2009. április, 38-40. oldal